

Limnadia lenticularis

Linsräka

Kräftdjur, Limniska bladfotingar och storkräfter

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Starkt hotad (EN)
B2ab(iii,iv)c(iv)

Klass: Branchiopoda (bladfotingar), **Ordning:** Diplostraca, **Familj:** Limnadiidae, **Släkte:** *Limnadia*, **Art:** *Limnadia lenticularis* - linsräka Linnaeus **Synonymer:**

Kännetecken

Linsräkan tillhör den mycket gamla kräftdjursgruppen *Conchostraca*, musselräkor, som uppträdde redan under Silurperioden för ca 400 miljoner år sedan. Musselräkorna har en stor tvådelad ryggsköld som täcker hela kroppen, vilket ger dem ett musselliktt utseende, därav det svenska namnet. Skalhalvorna kan stängas med en slutarmuskel. Huvudet är alltid nedåtböjt och bär två fasettögon och ett naupliusöga. Benen är plattade, grenade och borstförsedda. De används för både filtrering och andning, samt i viss mån även för simning. Musselräkorna håller mestadels till vid botten av en vattensamling, där de filtrerar näringspartiklar som detritus och planktonorganismer ur det uppbökade bottenlammet. De rör sig ryckigt framåt genom att använda det andra antennenparet, de s.k. antennae, som simorgan. Antennae är kraftiga, tvågrenade och försedda med långa borst. Det första antennenparet, de s.k. antennulae, är korta och stavformiga. Linsräkan har en sköld vars halvor är plattade från sidorna och har tydliga tillväxtringar. Huvudet är litet och helt dolt innanför sköldhalvornas framkanter. Antalet benpar är 20 till 27. Bakkroppen, som kan sträckas ut utanför skölden, avslutas med två utstickande klor, s.k. furcalklor. Kroppen och skölden är svagt genomskinliga med ljusbrun färgton. Maximistorleken är 15 mm. En mindre art av musselräka som kan uppträda i Sverige är ärtmusselräkan, *Lynceus brachyurus*, vars kropp med sköld är nästan kulformad och saknar tillväxtringar. Ärtmusselräkan har dessutom endast hälften så många benpar som linsräkan.

Utbredning och status

Linsräkan har påträffats vid ett 10-tal spridda lokaler i landet, oftast kustnära. I Sydsverige har den påträffats i Skåne, Blekinge och Halland. I Västra Götaland har den vid ett tillfälle hittats nära norska gränsen. I öster har den påträffats i Stockholms respektive Uppsala län. I övriga Skandinavien finns arten i Danmark, sydöstra Norge och sydvästra Finland. Totalt sett har den en holarktisk utbredning med spridd förekomst i hela Europa (förutom Brittiska öarna), norra Afrika, norra Asien och Nordamerika (endast Kanada). Den enda aktuella svenska lokalen är på Ingarö i Uppland.

Ekologi

Linsräkan lever som andra musselräkor i fiskfria, solexponerade småvatten som periodvis torkar ut. Musselräkornas livscykel är mycket väl anpassad till ett liv i temporära småvatten. De växer mycket snabbt under gynnsamma förhållanden och utvecklingen från ägg till fullvuxet djur kan ske på 2–3 veckor. Linsräkan kläcks och utvecklas i regel under sommaren och har en generation per år. Musselräkor generellt kan fortplanta sig sexuellt, hermafroditiskt eller partenogenetiskt (jungfrufödsel). Hos linsräkan är hanar sällsynta och i Sverige har enbart honor påträffats, så den verkar här endast fortplanta sig genom partenogenes. Äggen, som läggs i bottenlammet, har förmågan att överleva torka och infrysning under vintern. Innan äggen avges, bärs de en tid i en äggkammare innanför skölden och hålls på plats av utskott från 9:e och 10:e benparet.

Hot

Lokalerna är spridda och består ofta endast av ett fåtal individer. Små vattensamlingar förstörs lätt genom utdikning och igenfyllning, och de är även mycket känsliga för miljögifter och övergödning. Kolonisation av andra djur som konkurrerar om födan är också ett potentiellt hot.

Åtgärder

De viktigaste åtgärderna är fredande av kända lokaler och återställande av gamla dammar.

Övrigt

Etymologi. – limnadia, Gr. ”tillhörande sjö”; lenticularis, Lat. ”linsfröformad”.

Naturvård

Åtgärdsprogram: Under produktion

Litteratur

Franzén, Å. 1996. Brachiopod crustaceans in the temporary waters of Fennoscandia. Memoranda Soc. Fauna Flora Fennica 72:37–46.

Gruner, H. -E. 1993. Klasse Crustacea, Krebse. In: Gruner, H. -E (ed). Lehrbuch der Speziellen Zoologie. 4. Aufl. Band 1.4. Teil: Arthropoda, pp.448–1030. Fischer, Stuttgart, NY.

Författare

Kennet Lundin 2003. © ArtDatabanken, SLU 2006.